

Arnhem verbonden met het westen van Nederland

Op 14 mei 1845 wordt onder luidt gejuich van toeschouwers de ijzeren spoorweg tussen Arnhem en Utrecht geopend. Voor het eerst in de geschiedenis kan men in steden als Amsterdam en Den Haag binnen enkele uren naar Arnhem reizen. Voorheen duurde dat met paard en wagen twee tot drie dagen. Voor Arnhem betekent dit dat er veel nieuwe mensen komen wonen en dat er veel nieuwe huizen worden gebouwd. Mensen uit de steden in het westen willen namelijk erg graag van de rust en de natuur genieten die rondom de stad ligt, zoals de Betuwe en de Veluwe.

Afbeelding 1: Uitzicht op Arnhem vanuit de Utrechtseweg. Aan de linkerkant van de prent is de spoorlijn tussen Arnhem en Utrecht te zien. In de achtergrond in het midden is de hoge toren van de Eusebiuskerk zichtbaar en rechts de Rijn.

Aan het begin van de negentiende eeuw kunnen mensen maar op drie verschillende manieren van stad naar stad reizen: Te voet, te paard of per schip. Deze manieren duren erg lang of kosten in het geval van het schip erg veel geld. Vooral rijke mensen zijn de vieze lucht en de drukte in de stad echter moe en willen graag de natuur in. Rondom Arnhem en Nijmegen zijn er mooie heuvels te vinden en grote natuurgebieden. Er wordt dus gezocht naar een snellere manier om van de Randstad naar het oosten te reizen.

Ook in de industrie willen mensen graag meer en sneller spullen transporteren. Fabrieken hebben veel grondstoffen zoals steenkool en ijzer nodig. Met paard en wagen kunnen er steeds maar kleine beetjes vervoerd worden en een nadeel van schepen is dat de fabrieken aan het water moeten liggen. Gelukkig wordt er rond 1825 de eerste locomotief ingezet. Deze stoommachine kon heel veel gewicht redelijk snel over een spoorweg verplaatsen. Dit was de oplossing die mensen nodig hadden om zichzelf sneller te verplaatsen en om meer spullen te vervoeren.

Toch duurt het nog tot en met 1839 tot de eerste spoorweg in Nederland wordt geopend. Deze loopt tussen Amsterdam en Haarlem. Mensen zien al snel het nut van deze treinen en in de twintig jaren die volgen worden er nog vele andere spoorwegen aangelegd. Als in 1845 de spoorweg tussen Utrecht en Arnhem is voltooid is het de eerste spoorlijn buiten Holland. De opening van het station en de spoorlijn wordt door heel veel mensen bezocht. Zelfs de koning wordt uitgenodigd. Bij andere openingen van station is hij ook aanwezig geweest, maar Willem II laat weten dat hij keelpijn heeft

27 en daardoor niet kan komen. Dit is een grote teleurstelling voor de inwoners van Arnhem. Het lijkt
28 alsof de koning niet veel interesse heeft om langs te komen.

29 Na 1845 worden er in rap tempo nog vele andere spoorwegen gebouwd. In 1856 wordt de spoorlijn
30 tussen Arnhem, Zevenaar en het Duitse Emmerik voltooid en in 1865 gaan er ook treinen van
31 Arnhem naar Zutphen. Pas in 1879 is de spoorweg naar Nijmegen klaar en zijn de meeste
32 werkzaamheden afgerond. Door al deze spoorlijnen neemt het aantal personen dat met de trein reist
33 ook snel toe. Daardoor moest er twintig jaar na het openen van de eerste spoorlijn al een nieuw
34 station gebouwd worden. Dit station werd helaas in de tweede wereldoorlog vrijwel volledig
35 verwoest. Op afbeelding 2 is te zien hoe dit station er uitzag.

36 Voor Arnhem betekenen de spoorwegen vooral veel groei voor de stad. Er komen steeds meer
37 mensen die een tweede huis in Arnhem kopen en mensen komen zelfs als toerist naar de stad.
38 Vooral mensen uit Den Haag verhuizen naar Arnhem. Veel van hen kopen of bouwen grote villa's en
39 landhuizen bij bijvoorbeeld Sonsbeek en Bronbeek. Het imago van de stad wordt daardoor steeds
40 chiquer en deze rijke mensen willen steeds meer luxe. Vandaar dat in deze tijd ook het Musis Sacrum
41 en een nieuw ziekenhuis wordt gebouwd. Door al deze luxe begint Arnhem steeds meer op Den Haag
42 te lijken. Door de komst van al deze Hagenezen krijgt Arnhem de bijnaam 'Haagje van het oosten',
43 oftewel 'Den Haag in het oosten'.

44 Door de bouw van de spoorwegen werd Arnhem dus verbonden met het westen en hadden de vele
45 nieuwe inwoners een grote invloed op de stad. De invloed van Den Haag was zo groot, dat zelfs het
46 Arnheems dialect Haagse invloeden heeft gekregen!

Afbeelding 2: Foto van het station van Arnhem dat gebruikt werd tussen 1867 en 1945.